

stand eller det forhold, at den dømte anses for at udgøre en fare for andre, følger det af konventionens artikel 5, stk. 4, at den dømte med rimelige intervaller skal have mulighed for at få prøvet lovligheden af den fortsatte frihedsberøvelse (se f.eks. X. mod UK, dom af 5. november 1981, Serie A nr. 46, Thynne, Wilson og Cunnell mod UK, dom af 25. oktober 1990, Serie A nr. 190-A, og dommene Hussein og Singh mod UK, domme af 21. februar 1996, Reports 1996-I, s. 252 og 280). Hvis der ikke er en sådan mulighed for prøvelse, vil dette efter omstændighederne kunne udgøre en krænkelse af artikel 3 (se Hussein og Singh mod UK, domme af 21. februar 1996, Reports 1996-I, s. 252 og 280).

Bl.a. under hensyn til, at straffelovens § 72 giver mulighed for med regelmæssige mellemrum at forlange domstolsprøvelse af spørgsmålet om opretholdelse af en idømt foranstaltning, der f.eks. medfører anbringelse på hospital for sindslidende, kan anvendelse af tidsubestemte foranstaltninger næppe antages at rejse spørgsmål i forhold til konventionens artikel 3 eller 5, stk. 4.

Der henvises til betænkningen s. 30-33.

5. Undersøgelsen af foranstaltningsdomme

5.1. Indledning

Straffelovrådet gennemførte til brug ved overvejelserne om anvendelse af tidsubestemte foranstaltninger efter straffelovens § 68 og § 69 en undersøgelse af anvendelsen af foranstaltningsdomme. Undersøgelsen er optaget som bilag 1 til betænkningen.

Undersøgelsen sigter primært på at belyse foranstaltningsdommenes varighed samt tidspunkt for og omfang af prøvelser og domsændringer med henblik på at vurdere konsekvenserne af Straffelovrådets fire modeller, jf. pkt. 7 nedenfor.

Undersøgelsen omfatter oplysninger, der er indsamlet af Rigsadvokaten om 1444 igangværende foranstaltningsdomme. Undersøgelsen omfatter tillige oplysninger om 523 ophævede foranstaltningsdomme. Disse oplysninger stammer fra Kriminalregistret.

5.2. Kriminalitetens art, personkredsen samt foranstaltningsart mv.

Af undersøgelsen fremgår, at mere end fire femtedele af både de igangværende og de ophævede foranstaltningsdomme vedrører seksualforbrydelser, voldsforbrydelser, brandstiftelse eller røveri. Det er således primært personfarlige forbrydelser, der er årsag til idømmelsen af foranstaltninger.

Godt to tredjedele af både de igangværende og de ophævede foranstaltningsdomme vedrører personer, der på gerningstidspunktet var »utilregnelige på grund af sindssygdом eller tilstande, der må sidestilles hermed«, mens ca. en femtedel af foranstaltningsdommene har hjemmel i § 69. En tiendedel af dommene vedrører mentalt retarderede personer, hvoraf langt de fleste karakteriseres som »mentalt retarderede i lettere grad«. Kun 1 pct. af samtlige foranstaltningsdomme vedrører »mentalt retarderede i højere grad«.

For så vidt angår 7 pct. af foranstaltningsdommene, er der alene truffet bestemmelse om tilsyn og/eller ambulant behandling *uden mulighed* for indlæggelse. Der er i godt en fjerdedel af foranstaltningsdommene truffet bestemmelse om tilsyn/ambulant behandling *med mulighed* for indlæggelse/anbringelse (i disse tilfælde foregår behandlingen som udgangspunkt uden for en institution), og i godt halvdelen af dommene er der truffet bestemmelse om behandling med mulighed for indlæggelse (i disse tilfælde påbegyndes behandlingen som udgangspunkt i en institution). De egentlige anbringelsesdomme udgør 13 pct. af de idømte foranstaltninger, hvoraf de 11 pct. vedrører anbringelse i hospital eller institution, mens 2 pct. vedrører anbringelse i sikret afdeling/institution.

En femtedel af de personer, der har fået deres foranstaltning ophævet, har under foranstaltningstiden fået meddelt tiltalefrafald, mens det for personer med igangværende domme drejer sig om knap en fjerdedel. Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4.2. om retsplejelovens regler om tiltalerejsning og tiltalefrafald.

5.3. Prøvelse, ændring og varighed af foranstaltningen

Undersøgelsen viser endvidere, at der i 15 pct. af de ophævede foranstaltningsdomme er sket en prøvelse og/eller en ændring af foranstaltningen inden dommens endelige ophævelse, mens 19 pct. af de igangværende foranstaltningsdomme er blevet prøvet og/eller ændret.

For så vidt angår de ophævede domme, har foranstaltningen gennemsnitligt varet 4,3 år, med 3 måneder som den korteste foranstaltningsperiode og 17 år som den længste. De igangværende foranstaltningsdomme havde frem til undersøgelsestidspunktet i gennemsnit varet i 3,9 år.

Undersøgelsen viser endvidere, at foranstaltningstidens længde afhænger af foranstaltningsart, således at jo mere indgribende foranstaltningen er, desto længere er foranstaltningsperioden. Herudover viser undersøgelsen, at foranstaltningsperioden afhænger af kriminalitetens art. Manddrab, forsøg på manddrab, al-